

POSTANOWIENIE

Dnia 6 sierpnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Misztal-Konecka

w sprawie z wniosku Parafii Rzymsko-Katolickiej
pw. (...) w S.
przy uczestnictwie E. (...) spółki z ograniczoną
odpowiedzialnością z siedzibą w P.
o ustanowienie służebności przesyłu,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 6 sierpnia 2021 r.
skargi kasacyjnej wnioskodawcy
od postanowienia Sądu Okręgowego w P.
z dnia 12 maja 2020 r., sygn. akt XV Ca (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Parafii Rzymsko-Katolickiej pw. (...) w S. na rzecz E. spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Poznaniu kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

1. Postanowieniem z 12 maja 2020 r. Sąd Okręgowy w P., w sprawie z wniosku Parafii Rzymsko-Katolickiej pw. (...) w S. przy udziale E. spółka z o.o. z siedzibą w P. o ustanowienie służebności przesyłu, zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w W. z 17 stycznia 2020 r. w ten sposób, że oddalił wniosek, odpowiednio do tego zmienił rozstrzygnięcie o kosztach postępowania przed

Sądem pierwszej instancji oraz orzekł o kosztach postępowania w instancji odwoławczej.

2. Od postanowienia Sądu Okręgowego skargę kasacyjną wywiodła Parafia Rzymsko-Katolicka pw. (...) w S., wskazując na naruszenie art. 121 pkt 4 w zw. z art. 123 § 1 pkt 1 w zw. z art. 175 k.c. oraz art. 60 ust. 1 pkt 1 i pkt 5 oraz art. 61 ust. 1 pkt 2 i art. 63 ust. 3 ustawy z 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: ustawa o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej), art. 128 w zw. z art. 172 § 1 w zw. z art. 292 zd. 2 k.c. w zw. art. 245 § 2 k.c. oraz w zw. z art. 305⁴ k.c. i art. 352 k.c. oraz art. 7 k.c., art. 231 w zw. z art. 232 § 1 k.p.c., art. 234 k.p.c. i 382 k.p.c., art. 232 § 1 k.p.c., art. 233 § 1 w zw. z art. 391 oraz art. 378 § 1 i art. 382 k.p.c., art. 382 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c. i art. 7 k.p.c., art. 292 w zw. z art. 285 § 1 i 2 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

3. Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c., nie służy zaś merytorycznej ocenie skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność

postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżących obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zmierzał do zagwarantowania, że skarga kasacyjna, nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie pełnić przypisane jej funkcje publicznoprawne. Ograniczenie przesłanek do czterech ma więc zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga kasacyjna nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej sprawie. Tak więc, nie w każdej sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania, w przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się wbrew obowiązującym regulacjom sądem trzeciej instancji. Nie jest rolą Sądu Najwyższego korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie.

4. Skarżąca we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołała przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Podawała, że prawidłowe zastosowanie art. 121 pkt 4 w zw. z art. 123 § 1 pkt 1 w zw. z art. 175 k.c. oraz art. 60 ust. 1 pkt 1 i pkt 5 oraz art. 61 ust. 1 pkt 2 i art. 63 ust. 1 pkt 1 i 2 i następne ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, w ustalonym stanie faktycznym sprawy, wymaga wykładni obowiązujących przepisów w zakresie zawieszenia biegu zasiedzenia służebności gruntowych i służebności przesyłu w okresie, gdy wnioskodawca nie miał możliwości wykonywania prawa własności swojej nieruchomości.

Skarga kasacyjna jest też zasadna wobec uzasadnienia stanowiska Sądu Okręgowego wkraczającego w sferę orzekania przez Sąd Rejonowy i jego niezawisłość sędziowską i nierozstrzygnięcia wszystkich kwestii postawionych przez wnioskodawcę. Ocena dobrej wiary i przyjęcie zarzutu zasiedzenia służebności przesyłu przez uczestnika postępowania godzi w konstytucyjne prawa wnioskodawczyni i nie reguluje stanu prawnego urządzeń przesyłowych uczestnika posadowionych na nieruchomości skarżącej. Sąd drugiej instancji bezpodstawnie

pominał część zebranego w sprawie materiału procesowego i mogło to mieć istotny wpływ na wynik sprawy. Ponadto nie zastosowano art. 121 pkt 4 w zw. z art. 175 k.c. i nie uwzględniono, że wobec braku środków prawnych ochrony praw skarżącej zachodzą przesłanki zawieszenia biegu zasiedzenia.

5. W pierwszej kolejności wskazać trzeba, że równoczesne powołanie się na powyższe przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwala dostrzec tkwiącą w skardze sprzeczność argumentacyjną. Występowanie przesłanki w postaci oczywistej zasadności skargi jest bowiem zasadniczo wyłączone, gdy skarżący powołuje się jednocześnie na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w judykaturze. Oczywista zasadność skargi zachodzi wtedy, gdy w konkretnej sprawie doszło do ewidentnego i rażącego naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, o takim zaś stopniu wadliwości orzeczenia nie można mówić, gdy zastosowane w sprawie przepisy prawa wywołują rzeczywiste, wymagające wykładni ze strony Sądu Najwyższego, wątpliwości interpretacyjne lub rozbieżności w orzecznictwie.

6. Przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia i przedstawieniu wyczerpującej argumentacji jurydycznej wskazującej, że zagadnienie takie w sprawie występuje, jest nowe, dotychczas w orzecznictwie nierozstrzygnięte i będzie miało znaczenie precedensowe przy rozstrzyganiu spraw podobnych (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002/1//11; postanowienie Sądu Najwyższego z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002/12/151). Powołując się z kolei na przesłankę z art. 398² § 1 pkt 2 k.p.c., skarżąca powinna wykazać, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany dotychczasowej wykładni, podania, na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już

w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżąca powinna je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15; postanowienie Sądu Najwyższego z 20 listopada 2015 r., III CSK 269/15).

Natomiast przesłanka oczywistej zasadności (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka w szczególności istnieje wtedy, gdy bez wątplenia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zarzuty oczywiście uzasadniają zasadność wniesionego środka zaskarżenia. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą być zatem kwalifikowane i dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika, a ciężar wykazania, że mają one taki charakter spoczywa na skarżącym (postanowienie Sądu Najwyższego z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001/3/52).

7. Skarżąca nie sprostала powyższym wymaganiom.

Skarga kasacyjna zawiera powołanie się na przesłankę z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., brak jest jednak jednoznacznego sformułowania konkretnego zagadnienia prawnego i przedstawiania argumentacji odpowiadającej omawianym wyżej wymaganiom. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca przedstawiała szereg różnorodnych argumentów, nie podała jednak, które z nich odnoszą się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. Nie jest natomiast rolą Sądu Najwyższego analiza rozumowania przedstawianego w skardze kasacyjnej i przyporządkowanie poszczególnych twierdzeń skarżącej do wskazanych w skardze przesłanek przyjęcia jej do rozpoznania i samodzielnego poszukiwania argumentów świadczących o występowaniu w sprawie istotnego zagadnienia prawnego.

8. Skarżąca nie wykazała również istnienia przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Problematyka przez nią wskazana jest ściśle związana z ustalonymi

w sprawie okolicznościami faktycznymi i ogranicza się w istocie do zanegowania stanowiska Sądu drugiej instancji. Wskazane przez skarżącą kwestie nie odwołują się sposób generalny i abstrakcyjny do treści przepisów, które nie podlegają jednoznacznej wykładni, a mają charakter kazuistyczny. Formując wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący nie może dążyć jedynie do uzyskania odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia, kontrowersji dotyczących ustaleń, oceny dowodów albo innych okoliczności konkretnej sprawy (postanowienie Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002/1/11; postanowienie Sądu Najwyższego z 7 stycznia 2005 r., I CZ 183/04; postanowienie Sądu Najwyższego z 11 września 2014 r., V CSK 66/14; postanowienie Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2020 r., I CSK 477/19). Problemy podane przez skarżącą mają kształt pytań odniesionych wyłącznie do kontrowersji dotyczących ustalonego w sprawie stanu faktycznego oraz własnej oceny sprawy przez skarżącą.

9. Skarżąca nie przedstawiła również przekonujących argumentów świadczących o występowaniu w sprawie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej. Uszło jej uwagi, że zgodnie z art. 398³ § 3 K.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Sąd Najwyższy jest związany dokonanymi przez sądy *meriti* ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Zawarty w art. 398³ § 3 k.p.c. zakaz oparcia skargi kasacyjnej na zarzutach dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów oraz związanie Sądu Najwyższego ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia oznacza niedopuszczalność powoływania się przez skarżącego na wadliwość wyroku (postanowienia) sądu drugiej instancji polegającą na ustaleniu faktów lub niewłaściwie przeprowadzonej ocenie dowodów również we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Tymczasem skarżąca podważa ustalony w sprawie stan faktyczny i przedstawia własną ocenę rozstrzygnięcia, która pozostaje w oderwaniu od ustaleń poczynionych przez Sąd drugiej instancji. Argumenty skarżącej stanowią o jej subiektywnym poczuciu, że zaskarżone orzeczenie jest niesprawiedliwe, nie zawierają jednak skutecznego wykazania, że doszło do kwalifikowanego,

widocznego bez potrzeby głębszej analizy, naruszenia konkretnych przepisów prawa.

Powyższa ocena pozwala na przyjęcie, że pozwanej nie chodzi o wykazanie przesłanek określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c., a jedynie o poddanie zaskarżonego orzeczenia kontroli kasacyjnej.

Mając to na względzie, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

10. Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego znajduje uzasadnienie w art. 520 § 3 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. oraz § 5 pkt 3 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.